

PRVNÍ ŠKOLNÍ E-DEN

Nejedná se o dětský ráj, ale o skutečnost, že první školní den, děti ve škole dostávají sladkosti plné aditivních E látek, které – podle mínění odborníků – nejsou vždy zcela optimální dětskou stravou.

Ekologický sedlák Josef Sklenář prvního září vedl své děti první školní den do školy. Děti jako jistě dobře míněný uvítací dárek dostaly celou řadu sladkostí. Jaké bylo překvapení pana Sklenáře, když se blíže podíval, co děti získaly.

Nejzajímavějším úlovkem bylo lízátko od kůsů z Polska, kde bylo velmi drobným písmem uvedeno složení, které mimo jiné obsahovalo následující lahůdky:

E104 – Chinolinová žluť, barvivo

Zelenožluté barvivo se přidává do nealkoholických nápojů, dezertů, žvýkaček a některých mléčných výrobků. *Může vyvolávat kopřivku a další nežádoucí reakce u citlivých lidí a zhoršovat projevy dětské hyperaktivity.*

E110- Žluť SY, barvivo

Žluté až oranžové barvivo se využívá k dobarvování alkoholických a nealkoholických nápojů, zmrzlin, sladkostí a mléčných výrobků. *Látka je spojována s alergickými projevy, dětskou hyperaktivitou a astmatem.*

E124 – Ponceau 4E, barvivo

Červené syntetické barvivo se přidává do cukrovinek, mléčných výrobků a alkoholických nápojů. *Může vyvolávat alergické reakce a dětskou hyperaktivitu.*

E132 – Indigotin, barvivo, barvivo

Syntetické tmavomodré barvivo se používá ve sladkostech a v mléčných výrobcích. Větší množství obsahují krmiva pro domácí zvířata. *Může způsobovat alergické projevy u citlivých jedinců a pravděpodobně způsoboval nádory u pokusných myši.*

E320- Butylhydroxyanisol, antioxidant

Využívá se proti žluknutí především živočišných tuků. Přidává se do klobás a hamburgerů. *Jedná se o zvířecí karcinogen. Některé zdroje jej spojují s dětskou hyperaktivitou. Může vyvolávat nežádoucí reakce u citlivých jedinců.*

E422 – Glycerol, zahušňovač, náhradní sladidlo, zvlhčující látka

Používá se jako náhrada cukru, dále k ošetření povrchu masa a sýrů, jako zvlhčující látka proti vysoušení cukrovinek a jako rozpouštědlo v alkoholických nápojích, pekařských výrobcích, uzenářských výrobcích a nealkoholických nápojích. *Ve vysokém množství může způsobovat žaludeční problémy a nevolnost.*

E471 - Mono a diglyceridy mastných kyselin, stabilizátor, emulgátor

Prodlužují trvanlivost v pekařských výrobcích a zvyšují objem šlehaných krémů zmrzlin. *Nejsou známy žádné negativní účinky na lidské zdraví.*

Uvedené informace pocházejí z webu www.bezkonzervantu.cz a podobné údaje o těchto látkách můžete nalézt na mnoha dalších stránkách.

Sami Sklenářovi provedli namátkové zjišťování, co dalšího odborníci na výživu o těchto látkách říkají. Známy kritik aditiv v potravinách Vít Syrový ve své publikaci Tajemství výrobců potravin označuje pět z těchto sedmi aditiv (E 104, 110, 124, 132, 320) za látky výrazně nepříznivé pro lidské zdraví. Zbyvajících dvě „ěčka“ (E 422 a E 471) pan Syrový považuje za „látky méně vhodné“.

Možná si řeknete, že web bezkonzervantu.cz a kniha pana Syrového přehánějí, a nelze je vnímat jako absolutní autoritu, možná máte i pravdu. Nicméně ještě závažnější je skutečnost, že od července 2010 Evropská komise vydala nové nařízení týkající se aditivních látek. To stanovuje seznam šesti aditivních látek (barviv), jejichž obsah v potravinech zadává výrobci povinnost potravinu označit textem "obsahuje barviva, která mohou nepříznivě ovlivňovat činnost a pozornost dětí".

To znamená, že tyhle látky jsou přiznané jako rizikové pro děti. A právě v lízátkách pro děti rozdáváných v první školní den se objevily hned tři z těchto zákonem určených škodlivých aditiv. Na obalu samozřejmě o možném nepříznivém vlivu není ani zmínka – pravděpodobně byly vyrobeny před vstupem tohoto nařízení v platnost a vzhledem k jejich téměř nesmrtelné době upotřebitelnosti se tak budou prodávat dětem ještě dalších deset let.

Možná by bylo lepší, kdyby děti dostaly v první školní den raději jablko, nebo možná i štangli bioločeka ze Sasovské ekofarmy.

Nepochybujeme o tom, že škola měla dobrý úmysl, děti první den potěšit, ale skutečnost, že jim předloží koktejl látek, které i podle poměrně konzervativní Evropské komise mohou působit nepříznivě na jejich činnost a pozornost je poněkud závažnější a ukazuje především, že to co děti jedí je úplně na posledním místě zájmu školních zařízení.

Přitom právě to, co děti jedí, může velmi významně ovlivnit jejich aktivitu ve škole, jejich pozornost při hodinách, atd.

Jan Valeška

Jak vybírat školní potřeby?

PRAHA – Sdružení Arnika dnes v rámci projektu Zdravá planeta pro zdraví dětí zveřejnilo soubor doporučení pro rodiče, jak vybírat školní pomůcky pro své děti šetrně k jejich zdraví i k životnímu prostředí. Radíme vybírat pomůcky pokud možno z přírodních materiálů a takové, které při své výrobě nezpůsobily velké škody na životním prostředí. PVC rozhodně k takovým materiálům nepatří a současně může obsahovat nebezpečné látky, což potvrdily i analýzy, které jsme nechali zpracovat v Institutu pro testování a certifikaci ve Zlíně. Pět z devíti náhodně vybraných výrobků obsahovalo některé ze šesti nebezpečných ftalátů.

Čtyři z analyzovaných výrobků obsahovaly di(2-ethylhexyl) ftalát (DEHP) klasifikovaný evropskou směrnicí jako látka toxická pro reprodukční systém člověka. Množství tohoto ftalátu přitom více než 100násobně přesáhlo 0,1 % podílu v testovaném výrobku, což je limit stanovený pro hračky a výrobky péče o děti. V dalším výrobku byl zjištěn di-isononyl ftalát (DINP), u něhož testy na zvířatech prokázaly toxicitu pro játra a ledviny. Arnika v návaznosti na provedenou analýzu oslovila se žádostí o vyjádření i výrobce testovaných výrobků. Většina z nich se hájí dodržováním platné legislativy nebo zdůrazňuje rozdíl v posuzování školních pomůcek a hraček pro děti mladší tří let. „I u školních pomůcek hrozí, že se z nich ftaláty mohou uvolňovat po velmi dlouhou dobu. Při silnějším stlačení se množství unikající látky zvyšuje. Dále uvolňování ftalátů z povrchu měkčeného PVC stoupá zejména při zvýšení mechanického tlaku a teploty (např. žvýkání). Kromě toho věková hranice již z platné legislativy zmizela,“ uvedla Jitka Straková. Navíc je třeba zvážit i souhrnný vliv různých zdrojů nebezpečných látek, zdůraznil RNDr. Jindřich Petřík, vedoucí programu Toxické látky a odpady, Arnika.

Co kupovat?

- Výrobky bez PVC. Výrobky z PVC mohou obsahovat nebezpečná změkčovadla jako jsou například ftaláty, z PVC se vyrábí penály, obaly na sešity nebo třeba ořezávkátka.
- Kupujeme školní sešity ze sběrového papíru. Recyklace = třídění odpadu + nákup recyklovaných výrobků.
- Kupujeme neparfémované psací potřeby nebo gumy. Parfémy mohou vyvolat alergické reakce.
- Dáváme přednost mazacím gumám z přírodní gumy - kaučuku.
- Dáváme přednost fixům, barvám a lepidlům na vodní bázi bez obsahu organických rozpouštědel. Bezpečné jsou „water-based“ fixy a vodové, nebo prstové barvy obsahující potravinářská barviva a konzervační látky.
- Dáváme přednost nelakovaným tužkám a pastelkám.
- Při výběru školních potřeb dáváme přednost biologicky rozložitelným nebo snadno recyklovatelným materiálům z obnovitelných surovin jako je dřevo, papír, případně textil nebo kov.
- Kupujeme jen to, co naše děti pro školní výuku potřebují.
- Kupujeme školní pomůcky, u kterých víme, kdo je to a za jakých podmínek vyrobil – pokud je to možné, preferujeme české výrobce.

<http://www.pvc.arnika.org/rizikove-vyroby>,
<http://www.spotrebitele.info/nebezpecne-vyroby>